

Waldor grundad o daren för W. rettfabrik, för tjänstemäns barn. Principer är den utformad av dr F. Den är en stor föll hundra barn med cirka femtio i var klass. Den släpper inte ifrån sig sina ungdomar förrän i adertonårsåldern, när de passerat den ömtåligaste perioden också av den andliga pubertetstiden.

Det kunde vara mycket att säga om Waldorfskolans många olika vägar att väcka och skärpa de organ som är mottagliga för idéer — och att stärka och leda de känslö- och viljekrafter som sätter idéer i system och därmed omsätter dem i den värld där vi för ögonblicket lever. Men jag vill här bara peka på en småsak, närmast en lustighet, nämligen på leksakerna.

Det är rörliga leksaker, målade i starka färger. Ett system av fina trådar eller snören kommer dem att röra sig på de mest invecklade och förbluffande sätt, när man drar dem framåt. Mannen som rider på kamelen, till exempel, ger med vissa mellanrum sitt tåliga, halsgungande öka ett slag med piskan. Ögonblickligen får han ett svepande slag över huvudet av kamelens svans. Eller — när krokodilens ringlande rörelser nått den kraftiga yttersta svansspetsen, öppnas just i samma ögonblick de röda käftarna!

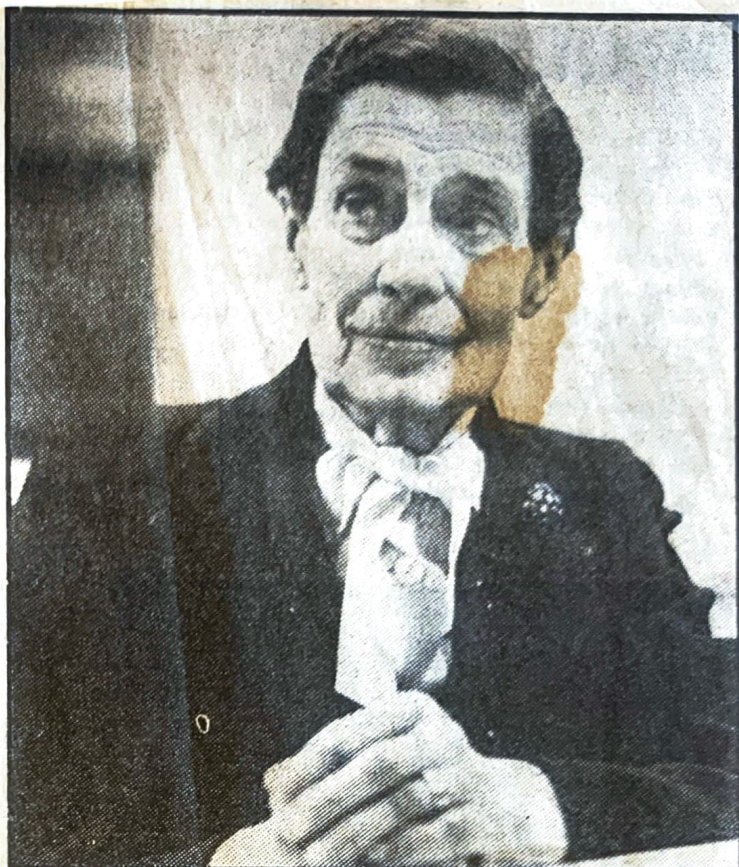
Dessa "leksaker", som väl i hundratal gjorts på Waldorfskolan, är alla unika. Aldrig har två gjorts lika. Det är de stora pojkar och flickorna i åldern mellan fjorton och aderton år som ibland ägnar en termin, eller ett år, åt att efter sin egen idé forma ut dessa små träbitar och foga dem samman, så att de rör sig just som man tänkt sig!

Urbilden till dem är en liten mycket enkelt hopkommen fågel, som Rudolf Steiner en gång fann på byrån i ett hem där han var på besök. När hans ögon föll på den lilla fågeln, störtade han fram och utropade: Där är ju vad jag så länge har sökt!

Vad han sökt, och då fann, var ett vapen i hand på alla dessa unga, som han visste omedelbart efter skolan skulle in i den tyska industrins fruktansvärt mekaniserade tvångströja, eller i dess arbetslöshet.

Att med egen hand, med plock och pill och möda och tidspillan, ha fästat trådarna i de små träbitarna och fått dem att samverka så som man åsyftat, så som man sett det med sin själs ögon, det blev ett bland de många till det yttre så svaga vapen, som han sökt och funnit för att ge sina adertonåringar i hand till strid mot en värld av mekanisering, av hotande hopplöshet, av våld och trug. Den värld som de måste förvandla — eller gå under.

Om vi, den äldre nu levande generationen, fixerar den sanningen att vi av allt att döma är dåligt rustade för att genombräta falska, Jöda och förödande system, så skall vi kanske också få ögon för hur vi kan ge den unga generationen hjälp till att öva sig i konsten att inifrån sätta de mål

• Honorine Hermelin Grönbech

■■■ Denna artikel om Waldorfpedagogiken skrev Honorine Hermelin Grönbech för 46 år sedan. Den 19 oktober i år fyller författarinnan 90 år.

Honorine Hermelin Grönbech har varit en stor föregångare inte bara inom pedagogik och skolfrågor. Hon har också tidigt banat väg för ett radikalt tänkande inom nedrustnings-, jämlikhets- och kvinnosaksfrågor.

I trettio år var Honorine Hermelin rektor vid Kvinnliga medborgarskolan i Fogelstad. Det var en skola, olik de flesta i 20-talets Sverige. 1921 hade de svenska kvinnorna fått rösträtt. Tanken bakom skolan var att kvinnorna måste vidga sina horisonter och att de samhällsintresserade kvinnorna skulle bli många och kunniga. Kursdeltagarna rekryterades från alla socialgrupper, yrken och åsiktsriktningar, alla var du när de kom till skolan och reell jämlikhet praktiserades. Skolans syfte var i mycket att väcka, inte styra kursdeltagarna.

■■■ I skriften "Skolan har makt" skrev rektor Hermelin 1945 om att skolans enastående makt att vidga förmåga till samförstånd, samarbete och samkänsla — och dess lika stora makt att inskränka och förkrampa detta. "Det sistnämnda blir fallet om drill och träning för speciella uppgifter, alltså examensväsen, tar överhand i skolan."

Rektor Hermelin varnade för att snart skulle ingen längre reflektera över det ödesdiga i att staten bestämmer över vad som i andligt avseende får ätas eller icke ätas av livets och kulturens rikedomar.

■■■ Honorine Hermelin Grönbech föddes i Ulfåsa i Östergötland. Under skoltiden kom hon till Stockholm och där började hon slåss mot maussamhället i det sk Amazonförbundet i Brummerska skolan.

■■■ Någon agitator har Honorine Hermelin Grönbech aldrig gjort sig känd som. Däremot har hennes värme och förmåga att inspirera och ge livsmod åt andra omvittnas av många. Hennes kamp för ett mänskligare samhälle är lika angelägen i dag som för fyrtio år sedan.

— I detta kalla, misstänksamma tillstånd, som Honorine Hermelin Grönbech kallar dagens samhälle, i detta samhälle som byggs utan gemenskap men med en kontaktlöshet, som gör oss okänsliga för andra än den lilla familjekretsen, där har rektor Hermelin pekat ut en mänskligare väg för många lärjungar.